

סילבוס - תוכנית הוראה לקורס

שם הקורס:

מבוא לספרות יידיש מוקדמת

שם המרצה: פרופ' קלאודיה רוזנצווייג

שם המחלקה: ספרות עם ישראל

מספר הקורס: 13-8962-01

שם הקורס באנגלית:

Introduction to Old Yiddish Literature

סוג הקורס: הרצאה

היקף נ"ז: 2

שנת לימודים: תשפ"ה

סמסטר: א

יום ושעה: מתוקשב

שעת קבלה: בתיאום

מייל מרצה: claudia.rosenzweig-kupfer@biu.ac.il

קישור לאתר למדה: <https://lemida.biu.ac.il>

תיאור הקורס ומטרות למידה

תקציר הקורס

בקורס נדון בנושאים הבאים: תולדות לשון יידיש, דו-לשוניות בתרבות אשכנז, הדרכה ביבליוגרפית, ספרות אבירית, סיפורים ומשלים, תרגומי התנ"ך, ספרות מוסר ומנהגים, תחינות, "שירים היסטוריים", זיכרונות.

מטרות/תוצרי הלמידה:

א. ידע

1. הלומדים ילמדו תולדות לשון יידיש, דו-לשוניות בתרבות אשכנז, הדרכה ביבליוגרפית, ספרות אבירית, סיפורים ומשלים, תרגומי התנ"ך, ספרות מוסר ומנהגים, תחינות, "שירים היסטוריים", זיכרונות
2. הלומדים יקבלו אוריינטציה בתחום ההיסטוריה והספרות של יהודי אשכנז לפני השכלה; יכירו ז'אנרים רבים שקיימים גם בספרות יידיש קדומה וגם בספרות המודרנית; דרך הלימוד של יידיש קדומה, יכירו סוגיות ספרותיות והיסטוריות כלליות
3. הלומדים יכתבו מבחן

ב. מיומנויות

1. הלומדים ינתחו טקסטים ומאמרים
2. הלומדים יעריכו את חשיבותה של ספרות היידיש הישנה במסגרת התרבות היהודית האשכנזית וספרותה

ג. ערכים

למידה פעילה - תכנון מהלך השיעורים:

מס' השיעור	נושא השיעור	למידה פעילה	קריאה/ צפיה נדרשת	הערכה תהליכית/מעצבת
1	מבוא	למידה בקבוצות/ מרצה אורח.ת		
2	תולדות המחקר של ספרות יידיש לפני ההשכלה			
3	הדו-לשוניות באשכנז		טורניאנסקי, "מבט על מפגש של עברית ויידיש: שתי לשונותיה של חבברה אחת", 2015	
4	כתב-יד קיימברידג'		טורניאנסקי, "עיניו ככוכבים. שערו כזהב: יוסף הצדיק בשיר קדום ביידיש", תרביץ עו, ג-ד (תשס"ז), עמ' 471-500.	
5	ספרות יידיש באיטליה		אלבוים, "קשרי תרבות בין יהודי פולין ואשכנז לבין יהודי איטליה במאה ה-16", גלעד ז-ח (תשמה), עמ' 40-11; רומר-סגל, 'ספרות יידיש וקהל קוראיה במאה הט"ז. יצירות ביידיש ברשימות ה"זיקוק" ממנטובה', קרית ספר, כרך נ"ג, עמ' 779-790.	
6	ספרות אבירית		שמרוק, ספרות יידיש. פרקים לתולדותיה, המכון הישראלי לפואטיקה ולסמיולוגיה ע"ש פורטר, תל אביב 1978, עמ' 72-104.	
7	מעשים ומשלים		שמרוק, ראשיתה של הפרוזה הסיפורית ביידיש ומרכזה באיטליה, ב-ספר זכרון לאריה ליאונה קארפי, מילאנו - ירושלים תשכ"ז, עמ' 119-140.	
8	'מעשה-בוך'		צפתמן, 'מעשה בוך: קווים לדמותו של ז'אנר בספרות היידיש הישנה', הספרות 28 (1979), עמ' 126-152. רוזנצווייג, "הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל" - סיפור על עלילה בקושטא על פי מעשה-בוך, בתוך: 'מעשה סיפור', ד, עורך א. ליפסקר, אוניברסיטת בר-אילן, רמת גן 2018, עמ' 81-99.	

			9	'מעשה נסים'
			10	תרגומי המקרא
	טורניאנסקי, 'לתולדות ה'טייטש- חומש' – 'חומש מיט "חיבור"', עיונים בספרות. דברים שנאמרו בערב לכבוד דב סדן במלאת לו שמונים וחמש שנה, האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, ירושלים תשמ"ח, עמ' 21-58.			
			11	טקסטים היסטוריים: "שירים היסטוריים"
			12	טקסטים היסטוריים: "ספר יוסיפון", "שארית ישראל", "שבט יהודה"
			13	ספרות נשים וזכרונותיה של גליקל
			14	ספרות יידיש קדומה / ספרות יידיש מודרנית: המשכיות ושינוי

- ייתכנו שינויים בסילבוס בהתאם לקצב ההתקדמות ואפקטיביות הלמידה

ציון סופי

משקל בציון הסופי	תיאור התוצר
70% מהציון הסופי	מבחן
30% מהציון הסופי	מטלה

דרישות הקורס

דרישות קדם

שם הקורס	מס' הקורס

חומר חובה לקריאה – רשימת הספרות שעל הסטודנט ללמוד/להכיר:

אלבוים, יעקב, "קשרי תרבות בין יהודי פולין ואשכנז לבין יהודי איטליה במאה ה-16", גלעד ז-ח (תשמה), עמ' 40-11.

טורניאנסקי, חוה, "מבט על מפגש של עברית ויידיש: שתי לשונותיה של חבברה אחת", ב-: עמנואל אטקס, דוד אסף, יוסף קפלן (עורכים), אבני דרך. מסות ומחקרים בהיסטוריה של עם ישראל. שי לצבי (קותי) יקותיאל, זלמן שזר, ירושלים 2015, עמ' 261-275.

טורניאנסקי, חוה, ושמרוק, חנא, 'יידיש, ספרות', האנציקלופדיה העברית, כרך מילואים ב, ירושלים תשמ"ג, עמ' 587-590 וכרך מילואים ג, ירושלים תשנ"ד, עמ' 587-590.

טורניאנסקי, חוה, 'מחקר השירה האפית ביידיש על המקרא', ידיעון האיגוד העולמי למדעי היהדות 27 (תשמ"ז), עמ' 27-39.

טורניאנסקי, חוה, גליקל, זיכרונות 1691-1719, ההדירה ותרגמה חוה טורניאנסקי, מרכז דינור לחקר תולדות ישראל – האוניברסיטה העברית בירושלים, מרכז שזר לתולדות ישראל, ירושלים 2006: מבוא ועמודים שונים.

טורניאנסקי, חוה, 'לתולדות ה'טייטש-חומש' – 'חומש מיט "חיבור"', עיונים בספרות. דברים שנאמרו בערב לכבוד דב סדן במלאת לו שמונים וחמש שנה, האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, ירושלים תשמ"ח, ע' 58-21.

טורניאנסקי, חוה, "עיניו ככוכבים. שער כזהב: יוסף הצדיק בשיר קדום ביידיש", תרביץ עו, ג-ד (תשס"ז), עמ' 471-500.

רוזנצווייג, קלאודיה, "הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל" - סיפור על עלילה בקושטא על פי מעשה-בוך, בתוך: 'מעשה סיפור', ד, עורך אבידב ליפסקר, אוניברסיטת בר-אילן, רמת גן 2018, עמ' 81-99.

רומר-סגל, אגנס, 'ספרות יידיש וקהל קוראיה במאה ה-17'. יצירות ביידיש ברשימות ה"זיקוק" ממנטובה, קרית ספר, כרך נ"ג, עמ' 779-790.

שמרוק, חנא, 'ראשיתה של הפרוזה הסיפורית ביידיש ומרכז באיטליה', ספר זיכרון לאריה ליאונה קארפי, קובץ מחקרים לתולדות היהודים באיטליה, בעריכתם של איתאל מילאנו, דניאל קרפי, אלכסנדר רופא, מוסד שלמה מאיר, מכון למדעי היהדות, מילאנו – ירושלים תשכ"ז, עמ' 140-119.

שמרוק, חנא, ספרות יידיש: פרקים לתולדותיה, המכון הישראלי לפואטיקה ולסמיוטיקה ע"ש פורטר, תל אביב 1978, עמ' 72-104.

צפתמן, שרה, 'מעשה בוך: קווים לדמותו של ז'אנר בספרות היידיש הישנה', הספרות 28 (1979), עמ' 126-152.

Turniansky, Chava, "Yiddish 'Historical' Songs as Sources for the History of the Jews in Pre-partition Poland", *Polin* 4 (1989), pp. 42-52.